Nr. 48.

Warszawa

$\frac{18}{30}$ listopada 1867 r.

Wychodzi w każdą sobotę.

Redakcja przy ulicy Nowy Świat Nr. 28.

MERKURY

dodatek tygodniowy do Ekonomisty.

TYDZIEŃ FINANSOWY.

Położenie jeszcze się nie wyjaśnia; kwestja konferencji do sprawy rzymskiéj rozmaicie jest przedstawiana przez dzienniki francuskie; angielskie zaś i pruskie w jéj praktyczność nie wierzą. Wczorajszy jednak Monitor wieczorny zawiadamia o nadejściu do Paryża licznych odpowiedzi przychylnych konferencji i wróży pomyślny rezultat. Tymczasem z korespondencij włoskich widoczne jest rozdrażnienie między gabinetem francuskim i włoskim,—co wreszcie okazuje się i z decyzji uwolnienia Garibaldego od procesu i przewiezienia go na Caprerę, i z cyrkularza p. Menabrea ogłoszonego w d. 11 listopada. Kwestja władzy świeckiéj papieża tak dalece uważana jest za przeciwną jedności włoskiéj, że nawet jenerał Menabrea, do niedawna klerykalny, poświęca tę władzę dla sprawy narodowéj. Co do konferencji, żąda wyjścia Francuzów z Włoch przed udzieleniem stanowczéj odpowiedzi. Wiktor Emanuel ma być rozdrażniony do exaltacji i wahający się pomiędzy abdykacją a zamachem stanu, – od którego odwodzą go, jak mówią, znaczącym argumentem p. Sella: „Jesteśmy za ubodzy, ażebyśmy sobie mogli pozwolić zbytku zamachu stanu.” Uzbrojenia armji i floty idą szybko, parlament zwołany na 5 grudnia; bliskie zatém jest przesilenie, ale w jakim kierunku, przewidzieć trudno: zależy to od tego, jak ocenia rząd francuski postawę gabinetu Menabrea, a więcéj jeszcze od rzeczywistych widoków jakie do wyprawy włoskiéj przywiązuje.

Zwiększone potrzeby skarbu włoskiego wymagają wielkiéj operacji finansowéj. Sprzedaż dóbr nie wystarcza; podwyższenie podatków wywołałoby nieukontentowanie, — skończy się zatém prawdopodobnie na pożyczce o którą już w Paryżu czynione są pewne starania.

W Anglji obecnie nie zajmują się ani Napoleonem, ani Garibaldi'm, ani Rzymem; całą uwagę zajmuje dziki negus Teodor, cesarz Abisynji, co śmiał żądać ręki królowéj Wiktorji, a potém uwięził kilku Anglików i dumnie odpowiada na wezwania dyplomatyczne. Wyprawa abisyńska już zdecydowana, ma się odbyć spólnym kosztem i trudem ministerstwa wojny i zarządu indijskiego: gabinet zażądał na ten cel kredytu 2 milj. f. st. Wyprawa przybiera charakter cywilizacyjny. Według opisów misjonarzy, mieszkańcy Abisynji należą do wyższéj rasy Negrów, zdolnéj, energicznéj; ale są zgnieceni rządami Teodora, za obaleniem którego w téj czarnéj ludności znajdzie się grunt wyborny dla rozwoju życia przemysłowego i moralnego, a ciemnota barbarzyństwa usunie się w głąb Afryki centralnéj.

W Austrji przodują teraz kwestje polityki wewnętrznéj; najważniejszym faktem finansowym jest zapowiedziane przez ministra skarbu wniesienie w maju r. p. projektu konwersji długu publicznego.

Na targu warszawskim dwa czynniki równie niekorzystne, — z jednéj strony brak wywozu i przekazów z portów ruskich, z drugiéj brak gotowizny,—neutralizują się wzajemnie we wpływie na kursa wexlowe. W każdym jednak razie zaznaczyć wypada małe podwyższenie w ostatnim tygodniu. Wexle na Wiedeń szczególnie się podniosły ($96\frac{1}{4}$). W ogóle waluta austriacka wyrównywa się: gulden papierowy doszedł do $95\frac{1}{3}$%.

KURSA GIEŁDY,

w tygodniu 22—28 listopada.

	Stopa %	RÓWNIA (pari)	CENA RZECZYWISTA W TYGODNIU: Piątek 22 listop.	Sobota 23	Poniedz. 25	Wtorek 26 święto	Środa 27	Czwar. 28	Stosunek do równi na 100
			R	u	b	l	e		
1. Papiery publiczne.									
a) Rządowe.									
Obligi Skarbowe (r. 100. 150. 500).	4	100	.	.	71	.	.	71,33	71 1/3
Bilety Skarbu Kr. Pol.	4,32	100	.	.	.	.	.	.	.
Obligacje cząstk. (zł. 500) z kup.	4	75	101	.	.	.	.	.	134 2/3
Cert. ban. na obl. cz. *A* (z. 300) z kup	5	45	50,50	.	.	.	.	.	112 1/5
„ „ „ *B* (z. 200)	0	30	26,75	.	.	.	.	.	89 1/6
	5	30	33,25	.	.	.	.	.	110 5/6
Dow. Kom. Cen. Lik. (różne sumy).	0	100	*53	.	.	.	.	.	*53
Listy likwid. (r. 100. 250. 500. 1000)	4	100	56,10	56,15	56	.	56,33	56,50	56 1/2
kupon	.	.	.	.	.	.	.	1,97 7/9	.
5-ta pożyczka (500)	5	100	*70	.	.	.	.	.	*70
6-ta pożyczka	5	100	.	.	.	.	.	.	.
Pożyczka premjowa z 1864 r.	5	100	.	116	116	.	116,25	116,25	116 1/4
„ „ z 1866 r.	5	.	108,75	108,75	108,67	.	109,33	109,25	109 1/4
Metaliki (300) lutowe	4	100	.	.	99,33	.	99,50	.	99 1/2
Metaliki (300) sierpniowe	4	100	*99,83	.	.	.	.	.	*99 5/6
Bilety banku Pańs. (100 i wyżéj)	5	100	.	.	.	.	.	*77,75	*77 3/4
b) Towarzystw i Spółek.									
Listy Zast. (30. 75. 150. 750. 3000).	4	100	77,73	77,33	77,30	.	77,58	77,75	77 3/4
„ „ „ ser. 2	4	100	67	67	67,30	.	67,58	67,92	67 9/10
kupon	.	.	.	.	.	.	.	1,73 1/3	.
Akcje Dr. Żel. W-W. (100)	diw.	60	.	.	.	.	.	68	113 1/3
„ „ W-B. (100. 150)	4	100	51,75	.	52,25	.	52,08	52,67	52 2/3
„ „ Teresp. (100)	5	100	80	.	80	.	80	.	80
„ „ Łodzk. (100)	5	100	.	.	.	.	.	*79	*79
Akcje Gł. Tow. Dr. Ż. (125)	5	125	*110,50	.	.	.	.	.	*88 2/5
Obligacje „ „	1 1/2	100	.	.	.	.	.	.	.
2. Wexle.									
Berlin (Tal. 100) 2 mies.	.	92,857	105,90	106,05	105,90	.	106,42 1/2	106,05	114 1/5
Gdańsk (100) „	.	92,857	.	.	.	.	.	.	.
Hamburg (M. B. 300) „	.	140,855	.	.	161,10	.	.	.	114 2/5
Londyn (Ł. 1) 3 „	.	6,304	7,26	.	.	.	.	7,27	115 1/3
Paryż (Fran. 300) 2 „	.	75,214	.	.	86,70	.	.	89,40	115 1/4
Wiedeń (Gul. 150) „	.	92,857	88,65	.	88,35	.	.	.	96 1/t
Petersburg (Rub. 100) 1 „	.	100	.	*99	.	.	.	.	*99
3. Monety.									
Półimperjał	.	5,15	5,94	.	.	.	5,95	.	115 1/2
Napoleondor	.	5	.	.	.	.	5,80	.	116
Dukat holenderski	.	3	3,40	.	.	.	3,42	.	114
Rubel srebrny	.	1	.	.	.	.	.	.	.
Talar pruski	.	0,92.857	.	.	.	.	1,08 1/2	.	116 6/7
Gulden austrjacki (papierowy)	.	0,62.906	.	.	.	.	0,60 1/2	.	95 1/3

TOPA SKUPU:	Warszawa	Petersburg	Londyn	Paryż	Wiedeń	Berlin	Frankfurt	Amsterd.
bankowa:	6%	8 (10)	2	2 1/2	4	4	2 1/2	2 1/2
giełdowa:	—	8 1/2 (9 1/2)	1 (1 1/2)	2 1/4	4	2 3/4	1 3/4 (2)	2 1/2

STAN OPERACIJ BANKU POLSKIEGO.

		w d. 19 listopada	w ciągu tygod. przyb. (+) ub. (—)	w d. 26 listopada
		r u	b l	i
1. Skup: Portfel wexli kraj.	w Warsz.	2.127.399, 20	+ 104.080, 26½ — 142.983, 95½	2.088.495, 51
	w Łodzi. .	211.283, 56	.	211.283, 56
	w Włocł.	121.715, 65	.	121.715, 65
	„ zagranicznych	10.084, 75	+ 14.952, 73 — 8.740, 88	16.296, 60
2. Zaliczenia na papiery publiczne . . .		961.727, 52	+ 19.099, . — 14.246, .	966.580, 52
3 „ na zast. towarów	a) wełny .	431.109, 02	+ 24.807, 33 — 2.467, 05	453.449, 50
	b) in. tow.	197.504, 89½	+ 4.621, 61 — 22.661, 71	179.464, 79½
4. „ „ kosztowności		709.120, 62½	+ 16.118, 74 — 1.645, 74	723 593, 62½
5. Otwarte kredyta		6.009.287, 58	+ 430.358, 36½ — 425.296, 76	6.014.349, 18½
6. Kasa:	Monety srebrne	2.654.673, 10¾	— 2.073, 87½	2.652.599, 23¼
	„ złote	20.457, 78	+ 6.892, 50	27.350, 28
	Bilety Banku Polskiego	334.220, .	+ 19.500, .	353.720, .
	„ Kred. Cesarstwa	555.214, .	+ 42.228, .	597.442, .
	Łącznie (6)	3.564.564, 88¾	+ 66.546, 62½	3.631.111, 51¼

BILANSE BANKÓW FRANCUSKIEGO I ANGIELSKIEGO,

w d. 14/15 listopada 1867 r.

S T A N C Z Y N N Y

	B. francuski.	B. angielski
	f r a n k ó w	
Fundusz metaliczny	945 329588	555.970150
Portfel	539.683326	417.066150 (Portfel i Zaliczenia)
Zaliczenia na złoto i rozm.	96.572188	
Pożyczki na zast. pap. publ. akcij, oblig. i in.	88.032200	307.980075
Dług skarbu i inne wart. .	157.395469	375.000000
	1.827.012771	1.656.016375

S T A N B I E R N Y

	B. francuski.	B. angielski.
	f r a n k ó w	
Bilety w obiegu	1.168.809925	603.741250
Przekazy z term. kilkod.	34.905245	15.854500
Rachunki bieżące prywatne	360.998531	467.291825
Rachunki bieżące skarbowe	35 670758	128.629075
Kapitał zakładowy	182.500000	363.825000 (Kapitał i Zysk)
Zysk do kapit. doliczony	7.044776	
Inne bierniki	45.083436	76.674725
	1.827.012771	1.656.016375

SKAZÓWKI I FAKTA BIEŻĄCE.

— **Komitet do ujednostajnienia miar, wag i monet**, przy wystawie paryskiéj ustanowiony, dzielił się, jakeśmy w ostatnim Nrze powiedzieli, na dwie komisje,—jedną monetarną, drugą miar i wag. O pierwszéj jużeśmy mówili; o drugiéj otrzymane późniéj sprawozdanie obecnie podajemy.

W komisji téj prezydował p. Mathieu członek Instytutu i t. z. biura długości (bureau des longitudes). Po wysłuchaniu raportu p. Jacobi, członka Akademji nauk z Petersburga, komisja oświadczyła, że ujednostajnienie miar i wag nie mniéj jest ważne jak i monet, oraz że ze wszystkich dziś znanych, *system metryczny* może być uważany za najprostszy, najdogodniejszy, najpewniejszy. Decyzja ta wsparta została na 4-ch następujących propozycjach jednomyślnością przyjętych:

1. System metryczny ma tę główną zaletę, że wchodzi w dziesiętny system liczenia, powszechnie dziś używany, i ułatwia niezmiernie wszelkie obrachowania i redukcje.

2. System ten spoczywa na pewnéj, niewzruszalnéj podstawie; zupełna harmonja stosunku panuje pomiędzy jego częściami; nadaje się on zarówno do prostych jak i do najbardziéj złożonych zastosowań, do największych jak i najdrobniejszych obliczeń, do użytku przemysłu i handlu, jako téż i do stosowań naukowych.

3. System metryczny w zastosowaniu polega na pierwiastkach nieporównanéj stałości i ścisłości. Typ pierwotny nie ulegnie zmianie przez najdłuższy przeciąg czasu, bo zawsze da się odtworzyć z natury.

4. System metryczny, upraszczając i ułatwiając wszelkie kombinacje i obliczenia, daje znakomitą oszczędność czasu. Ta jedna okoliczność wystarcza, ażeby zalecać powszechne jego przyjęcie.

Przystępując do kwestji praktycznéj wprowadzenia zaleconego s ystemu w życie, sprawozdawca przechodzi szczegółowo rozmaite systemy w różnych krajach istniejące, i wykazuje dość znaczne rospowszechnienie sy-

stemu metrycznego. System metryczny francuski przyjęły już następujące kraje: Belgja, Holandja, Hiszpanja, Portugalja, Włochy, Grecja, Mexyk, Brazylja, Chili, Nowa Grenada i w ogóle Ameryka południowa. W Anglji istnieje prawo z r. 1864, dozwalające użycia miar i wag metrycznych; podobne uchwały wydał kongres Stanów Zjednoczonych.

W Szwajcarji w r. 1856 przyjęto za jednostkę długości stopę = 30 centimetrów z nad-i poddziałami metrycznemi; za jednostkę wagi funt = 500 gramów. W Szwecji przyjęto miary i wagi dziesiętne: stopa = $29,^7$ centimetrów, funt = 420 gram. W Prusach: stopa = 30 cent.; funt=590 gr. W Austrji, Bawarji, Wirtembergu i Danji: funt = 500 gramów.

Częściowe użycie systemu metrycznego w tak wielu krajach, dając poznać jego wyższość, znakomicie ułatwia całkowite i powszechne jego wprowadzenie.

Co do krajów wcale nie używających systemu metrycznego jak Rosja, Turcja i północna Afryka,— z wyjątkiem Algierji,—w tych zmiana byłaby radykalna, a zatém trudniejsza; wszakże same stosunki handlowe i społeczne wkrótceby o konieczności takiéj zmiany przekonały.

W obecnym stanie rzeczy, ktokolwiek poświęca się handlowi i przemysłowi, musi strawić wiele czasu na studjowanie istniejących systemów miar, wag i monet, i jeszcze nie zawsze uniknie pomyłek w redukcji. System metryczny w parę dni poznać można i omyłki są prawie nie możebne. Dlatego to uczeni przyjęli go bezwarunkowo we wzajemnych między sobą stosunkach.

Drogi żelazne i telegrafy tak mnożą i wiążą stosunki, że coraz widoczniejszą jest konieczność ujednostajnienia miar, wag i monet.

„Oszczędność, powiedział p. Jacobi, jaką przynosi „system dziesiętny i metryczny, na miljony obliczać „trzeba. Uproszczenie, użycie mniejszéj liczby osób, „szybkość obrotów przez usunięcie bezowocnéj pracy „pośredniéj, uniknięcie pomyłek,— są to wielkie korzy„ści systemu.”....

Z tych wszystkich powodów komisja jednomyślnie oświadczyła się za powszechną jednością miar i wag,— działając w ten sposób zgodnie, równolegle z komisją monetarną, mając z nią jeden cel — sympatycznego zbliżenia ludów.

Podniesiono w końcu kwestję słownictwa: czy nie należy zmienić termina greckie i łacińskie w systemie metrycznym przyjęte. Uznano, że nazwy te właśnie zachować wypada, jako należące do mowy martwéj, a zatém niezmienne. Wielką byłoby niedogodnością, gdyby obok powszechnego przyjęcia samego systemu, chciano w każdym kraju dawać nazwy swojskie,—bo ujednostajnienie byłoby niezupełne i porozumienie utrudnione.

— **Zbiór bawełny w Stanach Zjednoczonych północnéj Ameryki** w r. $186^6/_7$ (początek roku 1 września) wyrównał prawie zbiorowi z $186^5/_6$; wynosi mianowicie 2.019 271 bel (1), czyli mniéj od poprzedniego (2.193 987) o 174.716 bel. Lecz i ta małoznacząca różnica znika, albowiem powyższe cyfry nie przedstawiają rzeczywistego zbioru odpowiedniego roku, lecz ilość odstawioną do punktów zbytu; wiadomo zaś że w odstawionéj w $186^5/_6$ bawełnie było zapasowéj z r. $186^4/_5$ około 300.000 bel. Rok bieżący zamyka się przy bardzo szczupłym zapasie,—tak że potrzeba przyszłego roku może się opierać tylko na zbiorze $186^7/_8$ r., który wszakże, o ile z dotychczasowych danych sądzić można, przewyższy zbiór poprzedni, jeżeli żółta febra i cholera nie staną na zawadzie.

Odstawa i wywóz za r. $186^6/_7$ przedstawiają się w następującym cyfrowym obrazie:

Stany pochodzenia		Odstawiono do portow	Wywieziono do Anglji	Wywieziono do Francji	Wywieziono do in. krajów	Wywieziono do łącznie	Pozostało w zapasie 1 wrześ. 1867
New-Orleans	bel	702.131	403.521	160.852	54 567	618.940	15.256
Alabama		239.516	145.566	4.352	3.506	153.424	3.714
Karolina połud		162.247	75.547	3.524	1.825	80.896	1.228
Georgja..................		248.601	111.592	959	1.550	114.101	633
Texas		186.495	60.751	.	9.697	70.448	3.233
Florida		57.451	3.145	.	.	3.145	5
Karolina północna		38.623	534	.	.	534	.
Virginia		127.867	13.011	.	.	13.011	2.589
New-York..................		119.601	375.206	28.640	66.002	496.668	41.497
Boston		33.462	16.624	.	390	17.014	10.000
Philadelphia		58.556	3.155	.	.	3.155	3 000
Baltimore.................		2.721	7.820	.	155	7.975	2.000
Tenessee i inne mniejsze odstawiły dla miejscowych fabrykantów		42.000	.	.	.	.	.
Łącznie w $186^6/_7$ r.	bel	2.019.271	1.216.472	198.147	137.692	1.552.311	83.155
a że w $186^5/_6$ r było	„	2.193.987	1.258.277	222 593	71.817	1.552.457	281.179
Zatém w r. $186^5/_7$ więcéj ...	„	.	.	.	65.875	.	.
Zatém w r. $186^5/_7$ mniéj ...	„	174.716	41.805	24.446	.	146	198.024

Zbiór i wewnętrzne spożycie w Stanach Zjednoczonych, poczynając od roku 1847 wynosiły bel:

Rok do 1 września	zbiór	spożycie
1848	2.347.634	616.044
1849	2 728.596	642.485
1850	2.096.706	613.498
1851	2.355.257	485.614
1852	3.015.029	699.603
1853	3.262.882	803.725
1854	2.930.027	737.236
1855	2.847.339	706.412
1856	3.527.845	770.739
1857	2.939.519	819.936
1858	3,113.962	595.562
1859	3.851.481	927.651
1860	4.669.770	972.043
1861	3,656.086	843.740
1862—1865 ...	?	?
1866	2.193.987	667.292
1867	2.019.271	656.307

(1) Bela albo paka = 100 do 150 kilcgr. = 246—369 funt pol.

W drukarni Gazety Polskiéj. Za pozwoleniem Cenzury Rządowéj.